

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ 2013
ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΗΣ
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. α. Πολιτοφυλακή της Κρήτης: Πρόκειται για τον πρώτο στρατό του νησιού που οργανώθηκε το 1907 με Έλληνες αξιωματικούς που θα παραιτούνταν από τον ελληνικό στρατό και εξελίχθηκε σε αξιόλογη δύναμη, όπως φάνηκε αργότερα στους Βαλκανικούς πολέμους 1912- 1913.

β. ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ: Ομάδα με σοσιαλιστικές ιδέες, η οποία ξεκίνησε από μερικούς διανοούμενους ως αριστερός μεταρρυθμιστικός σύνδεσμος, με στόχο να προπαγανδίσει πολιτικές θέσεις και στη συνέχεια να ιδρύσει κόμμα. Επιζητούσε για όλα τα μέλη της κοινωνίας ισότητα ευκαιριών, κοινωνικοποίηση των μέσων παραγωγής και διανομή των αγαθών ανάλογα με τις ανάγκες του καθενός, πράγμα που θα μπορούσε να υλοποιηθεί με τη σταδιακή αναμόρφωση της οικονομίας και τη συνταγματική μεταβολή. Για να επιτευχθούν αυτοί οι στόχοι έπρεπε να οργανωθούν οι εργάτες σε επαγγελματικές ενώσεις και να ιδρύσουν κόμμα.

γ. Συνθήκη του Νειγύ: Το Νοέμβριο του 1919 υπογράφηκε η συνθήκη του Νειγύ, που προέβλεπε την παραχώρηση της Δυτικής Θράκης από τη Βουλγαρία στην Ελλάδα. Στη συνθήκη ήταν συνημμένο το «Σύμφωνο περί αμοιβαίας μεταναστεύσεως μεταξύ Ελλάδος και Βουλγαρίας». Με βάση αυτό, αναχώρησαν από την Ελλάδα περίπου 50.000 Βούλγαροι και από τη Βουλγαρία περίπου 30.000 Έλληνες (περίπου 20.000 ακόμη Έλληνες είχαν μεταναστεύσει πριν από την υπογραφή της συνθήκης).

A2.

α. 4

γ. 1

δ. 5

ε. 3

ζ. 2

B1. Σχολ. βιβλίο σ. 85-86: «Ο ελληνοτουρκικός πόλεμος ... της γραφειοκρατίας».

B2. Σχολ. βιβλίο σ. 250: «Στην Ευρώπη ... Ένωσης».

Γ1.

α) Από το σχολικό βιβλίο οι μαθητές καλούνται να αναφερθούν στις πληροφορίες των σ. 42-43 «Στον ελληνικό χώρο ... τεχνητές ελλείψεις».

Συγκεκριμένα, στον ελληνικό χώρο ... ιδιαίτερο πρόβλημα.

Είναι γνωστό, όμως, ότι αργότερα ... ιδιοκτησίας. Τα «τσιφλίκια» της Θεσσαλίας αγοράστηκαν από πλούσιους Έλληνες του εξωτερικού, οι οποίοι διατήρησαν τον αναχρονιστικό θεσμό των κολίγων. Το 1^ο παράθεμα εμπλουτίζει τις πληροφορίες του βιβλίου αναφέροντας τη συμπεριφορά των τσιφλικάδων απέναντι στους κολίγους. Συγκεκριμένα, επισημαίνει ότι οι καινούργιοι ιδιοκτήτες των τσιφλικιών, οι οποίοι αγόρασαν αυτά από την τουρκική κυβέρνηση, αντιμετώπισαν με μεγαλύτερη σκληρότητα τους Έλληνες κολίγους («και όμως... γεωργούς»). Έτσι, ενώ οι Τούρκοι παραχωρούσαν στους αγρότες την κυριότητα του σπιτιού στο οποίο ζούσαν και της περιοχής γύρω από αυτό, οι Έλληνες τσιφλικάδες τους εξανάγκαζαν να πληρώνουν ενοίκιο για το σπίτι, που ανέκαθεν θεωρούσαν δικό τους («παρά ... ιδίας»). Μάλιστα, τους επιδείκνυαν και τους τίτλους αγοραπωλησίας προκειμένου να αναιρέσουν τις ενστάσεις («επιδείκνυται ... κυρίω»).

Γνωρίζουμε ότι οι τσιφλικάδες άσκησαν πολιτικές και κοινωνικές ... ελλείψεις.

β) Από το σχολικό βιβλίο οι μαθητές καλούνται να αναφερθούν στις πληροφορίες της σ. 81 «Στα εδάφη της Θεσσαλίας ... της θέσης».

Συγκεκριμένα, στα εδάφη της Θεσσαλίας ... τους μεγαλογαιοκτήμονες. Τη θέση αυτή του Τρικούπη, όπως τη διατύπωσε ο ίδιος στη Βουλή, μας παραθέτει η 2^η πηγή. Συγκεκριμένα, υποστηρίζει ότι στόχος του είναι να προσελκύσει τα κεφάλαια των Ελλήνων του εξωτερικού για την πραγματοποίηση σημαντικών επενδύσεων στις υποδομές της χώρας, γι' αυτό και δεν μπορεί να προχωρήσει σε αναδιανομή της γης, όπως επιδιώκουν οι ακτήμονες και οι πολιτικοί του αντίπαλοι. Θεωρεί ότι η κατάσταση πρέπει να διατηρηθεί ως έχει, για να μην αποχωρήσουν και οι υπάρχοντες επενδυτές («Ο ίδιος ... χώρας μας»).

Σύμφωνα με τις ιστορικές μας γνώσεις, στο θεσσαλικό ζήτημα οι δηλιγιαννικοί προσπάθησαν ... της θέσης τους. Στη στάση αυτή του Δηλιγιάννη αναφέρεται το 2^ο παράθεμα. Συγκεκριμένα, επισημαίνει ότι ο Δηλιγιάννης, που απεχθανόταν το τυχοδιωκτικό χρηματιστικό κεφάλαιο των Ελλήνων του εξωτερικού, προσπάθησε το 1896 να προωθήσει την ψήφιση ενός νομοσχεδίου για την απαλλοτρίωση ενός μέρους της μεγάλης έγγειας ιδιοκτησίας προκειμένου να δοθεί στους καλλιεργητές τους («Μόνο ... καλλιεργητών τους»). Μ' αυτόν τον τρόπο αναγνωρίζεται για πρώτη φορά επίσημα από το ελληνικό κράτος το πρόβλημα των μεγάλων γαιοκτημάτων στη Θεσσαλία («η κατάθεση ... πρόβλημα»).

γ) Από το σχολικό βιβλίο οι μαθητές καλούνται να αναφερθούν στις πληροφορίες της σ. 43 «Οι πρακτικές αυτές ... Κιλελέρ (1910)».

Συγκεκριμένα, οι πρακτικές των τσιφλικάδων προκάλεσαν εντάσεις. Στα αίτια αυτών των εντάσεων αναφέρεται η 3^η ιστορική πηγή, η οποία παραθέτει το υπόμνημα που υπέβαλλαν τα μέλη της Πανθεσσαλικής Επιτροπής Αγώνα στο βασιλιά Γεώργιο Α'. Μ' αυτό η επιτροπή τονίζει ότι οι κολίγοι δεν είναι κάτοχοι της γης που καλλιεργούν ούτε των σπιτιών στα οποία ζουν και δεν έχουν το δικαίωμα ιδιοκτησίας («δεν είμεθα ... ιδιοκτησίαν»). Συχνά τους διώχνουν με τις οικογένειες τους και την κινητή τους περιουσία από τα χωράφια και αναγκάζονται να περιφέρονται σε διάφορες περιοχές για να βρουν τόπο κατοικίας και δουλειάς («Μας εξωθούν ... Αθίγγανοι»). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μειώνεται ο αριθμός των αγροτών, η γεωργία να παρακμάζει, η τοκογλυφία να αυξάνεται και η ελονοσία να θερίζει τους αγρότες. Οι κολίγοι, μάλιστα, τονίζουν ότι είναι αυτοί που προστατεύουν τα σύνορα της χώρας και αν είναι ευχαριστημένοι τότε θα είναι περισσότερο προστατευμένη και η χώρα («Ο γεωργικός ... εξησφαλισμένον»). Ακόμα θεωρούν ότι ένας σωστός βασιλιάς θα πρέπει να μεριμνά για την καλή κατάσταση στην ύπαιθρο, ώστε να υπάρχει παραγωγή («Καλλίτερος ... χώραν»). Τέλος, θέτουν το παράδειγμα της Δανίας, στην οποία η δουλοπαροικία καταργήθηκε από το 1788, και διεκδικούν αντίστοιχα την ελευθερία τους («Εν Δανία ... Ελλάδα»).

Γνωρίζουμε ότι οι πρακτικές των τσιφλικάδων οδήγησαν επίσης στην ψήφιση ... Κιλελέρ (1910).

Οι εξελίξεις ... μεγάλων εκτάσεων.

Δ1

Από το σχολικό βιβλίο οι μαθητές καλούνται να χρησιμοποιήσουν τις σελίδες 158-159 και συγκεκριμένα από «Η αστική στέγαση ... επρόκειτο να ζήσουν για πολλά χρόνια».

Πιο συγκεκριμένα

α) Η αστική στέγαση ... στον Πειραιά. Το πρώτο κείμενο επισημαίνει ότι οι πρόσφυγες εγκαταστάθηκαν στην περιοχή της Καισαριανής, επειδή προφανώς το κράτος δεν ενδιαφερόταν για αυτούς. Μέσα στις άθλιες συνθήκες διαβίωσης μόνη τους παρηγοριά ήταν ο καθαρός αέρας («Η εγκατάσταση ... αβίωτες»). Επιπλέον, αναφέρεται ότι οι πρόσφυγες διέμεναν στην Καισαριανή για αρκετό χρονικό διάστημα αρχικά σε σκηνές («Αρχικά ... διάστημα»).

Γνωρίζουμε όμως ότι για τη στέγαση των αστών προσφύγων υιοθετήθηκε γενικότερα ... εγκατεστημένοι. Γι' αυτό το κράτος κατασκεύασε 500 ξύλινα παραπήγματα και 1000 πλινθόκτιστα δωμάτια («Κατόπιν .. δωμάτια»).

Είναι γνωστό ότι προκρίθηκε – εκτός από σπάνιες εξαιρέσεις ... βοηθητικούς χώρους. Όπως πληροφορούμαστε από το παράθεμα, στην περιοχή της Καισαριανής κατασκευάστηκαν 350 σπίτια με τρεις ή τέσσερις κατοικίες διαφορετικού τύπου. Η κατάσταση όσων κατοικούσαν στα παραπήγματα ήταν δυσβάσταχτη καθώς σε ένα ξύλινο σπίτι κατοικούσαν δύο οικογένειες («Αρχικά ... οικογένειες»).

Σύμφωνα με το σχολικό βιβλίο το κράτος ή η ΕΑΠ ανέθεταν την ανέγερση των συνοικισμών ... χώροι πρασίνου κ.ά). Το πρώτο παράθεμα προσθέτει ότι οι πρόσφυγες της περιοχής της Καισαριανής κάλυπταν τις ανάγκες τους όσον αφορά την ύδρευση με βυτία του δήμου και όταν υπήρχαν ελλείψεις κάλυπταν μέσω των υδροπώλων («Η ύδρευση ... νερό»). Επιπρόσθετα, αναφέρεται ότι επειδή δεν υπήρχε αποχετευτικό σύστημα, χρησιμοποιούσαν την κοίτη του χειμάρρου για να πετάνε σκουπίδια και ιδιαίτερα από τα εργοστάσια ταπητουργίας και ακαθαρσίες («Στο μεγάλο ρεύμα ... θέαμα»).

Σύμφωνα με τις ιστορικές μας γνώσεις παρά την ομοιομορφία ... στέγασή τους.

β) Γνωρίζουμε και επιβεβαιώνεται και από το δεύτερο κείμενο ότι υπήρχαν και οι εύποροι πρόσφυγες ... ποιότητας. Τέτοιοι οικισμοί ήταν η Νέα Σμύρνη στην Αθήνα, η Καλλίπολη στον Πειραιά και η Νέα Καλλικράτεια στο νότιο άκρο της Πειραιϊκής («Πολλοί λίγοι ... κατηγορία»). Το παράθεμα εστιάζει στην περιοχή της Νέας Σμύρνης όπου το 1923 εύποροι πρόσφυγες οργανώθηκαν και μέσα σε ένα χρόνο απαλλοτρίωσαν την περιοχή ανατολικά της λεωφόρου Συγγρού. Το 1925 άρχισαν να ανοικοδομούν σύμφωνα με το Σχέδιο Καλλιγά που προέβλεπε πιο πλατιούς δρόμους («Το παράδειγμα ... δρόμων»).

Είναι γνωστό ότι στο αντίθετο άκρο βρίσκονταν ... προσφυγικούς συνοικισμούς. Σύμφωνα με το Γ' κείμενο στην περιοχή της Θεσσαλονίκης χτίστηκε στην ουσία ένα ολόκληρο χωριό σιδερένιας κατασκευής στεγάζοντας τετρακόσιες οικογένειες, δηλαδή πάνω από δύο χιλιάδες άτομα («Ένα ολόκληρο ... άτομα»).

Έτσι ... για πολλά χρόνια.

ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ
ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ

Πρώτοι με την πρώτη!